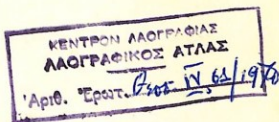

61

6-4-70

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

A.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Ριζογυλου Μαρτυριας

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) Ριζόμυλος
(παλαιότερον ὄνομα :), Ἐπαρχίας Βόλου
Νομοῦ Μαγνησίας
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Κωνσταντίνος
Κασιώτης ἑσ. δαφν. ἐπάγγελμα δημοδιδάσκαλος
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Βελεστίνου Θεσσαλίας
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. 6
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Ἀνδρέας Νάυας

ἡλικία 81 ἐτῶν γραμματικαὶ γνώσεις Γ' Δημοτικῶς
τόπος καταγωγῆς Ριζόμυλος

Μαγνησίας
β) Ἰβανίδης Γεωργίου ἡλικία 72 ἐτῶν

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Αἱ πεδιναὶ περιοχαὶ προωρίζοντο
καὶ προωρίζονται διὰ σποράν, αἱ δὲ ὄρεα διὰ τὴν βοσκὴν
τῶν ζώων.
Ὑπῆρχον αὐτὰ χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; Ὑπῆρχον καὶ νῦν χωριστὰ. Ὑπῆρχαν
μοναχὰ λιβάδια.
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους) γ) εἰς Κοινότητα δ) εἰς μόναν κλπ. Ἀνώνυμ. ἐσ.
τῶν δικτύων καὶ ὁρκῶν, μετὰ τὸ 1860 ἐγένετο Ἕλληνα γαιοκτήμονα
Στεφανοβίτη. Μετὰ τὸ 1900 διενεμήσαντο εἰς τοὺς κατοικοὺς.
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατον
του ; Οχι. Τὸν διαμένει ἔτι τὸν θάνατον του.
καὶ κυρίως εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ θυγατέρας τὰ τέκνα του.

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τήν γεωργίαν ἢ μόνον εις τήν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τήν γεωργίαν καί τήν κτηνοτροφίαν ; **Κυρίως .. ασχολοῦνται με ..**

τῶν .. γεωργίαν, καί .. οἷχα καί με τῶν κτηνοτροφίαν.

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολοῦνται ἐν παρέργῳ καί εις τήν γεωργίαν ; **Οὔται. εἶναι ἐλάχιστοι. καί .. ασχολοῦνται ..**

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εις αὐτά ; καί ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ με ὀλόκληρον τήν οἰκογένειάν των ; **Εἰς τῶν 100 ...**

ἀρχικῶς οἰκογενεῶν αἱ 23 ἐρχόντο καί μεδιαναράι, οἰκογενεῶν, Αἱ εὐαίτοι καί καί .. ντεριμεντέδες (δούλοι) ..

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημα-κατόροι κλπ.) **Κολλῆχοι Ποία ἦτο ἡ κοινωνική των θέσις ; ...**

Γενικῶς ἡ γῆ .. ὅταν καί καί .. ὑπὸ κτηνῶν ..

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εις χρήμα ;) **Εἰς εἶδος ..**

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καί ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καί γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίαν εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

Εἰς τὸν θερισμὸν καί ἀλώνισμὸν ἐχρησιμοποιοῦντο καί .. ἐρχόντο ἀπὸ τῶν .. Ἀλβανίαν - Μακεδονία καί τὰ Ἄγραφα ..

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καί δούλοι (ὑπηρέται) ἢ δούλαι ; Ἐάν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; **Πολλοί .. μισακάτορες ..**

ἔχον δούλους .. ἐκταφίους, τοῦς .. ὁμοίους .. ἐκταφίους ..

6) α) Οἱ νέοι καί αἱ νέαι τοῦ τόπου τοῦ ἐπῆγγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας ; ... **Εἰρχόντο .. εἰς τὰ κτήματα τῶν ..**

μισοκαριδῶν .. ἢ τὰ .. διὰ τοῦς, ὅταν τὰ .. ἀνέυρεσαν ..

β) Ἐπῆγγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται .. **Οχι ..** ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρ-ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ... **Οχι ..**

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

Μὲ τὴν νύκτα ἐλιπαίνοντο τὰ χωράφια μέχρι τοῦ 1931, ὡς καὶ φυσικῶν δυνάμεων τῆς καλοκαίρι καὶ τοῦ παραχωμα λαθουριοῦ.

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; 1931

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... Τοῦ σιδηροῦν ἄροτρον ἐκχρησιμοποιεῖτο ἀπὸ 1900 ὡς τὸ 1940 ὅτε ἐκχρησιμοποιεῖται ἡ κρῆσις τῶν τρακτέρ.

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐκχρησιμοποιεῖτο (ἢ ἐκχρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατασκευάζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... Ὀφρυσσιν καὶ σιδηρεῖνα ἀλέφια καὶ τῶν δυνάμεων. Ὁ μόνον διὰ τὰ κωδὶνά καὶ τὰ δίφτερα γιὰ τὸ κωδὶνά καὶ ὄρενά. Αὐτὰ κατασκευάζε ὁ Στάκουλιν ἐν τῶν Βόλον.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἑκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....
2..... 5..... 8.....
3..... 6..... 9.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... 1940

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... 1910, ὅτε ἀπὸ Νεοστωῦδης, μιν μὲν καὶ τῶν. Ὁ 1941 ἐκχρησιμοποιεῖσαν φορτικὴν ἀντικαταστή.

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν)..... 1920

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ 1920

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον; *Τὸ ξύλινον ἄροτρον κατασκευάζον πάντα οἱ ἴδιοι*

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα; *Ἦτο σανομοία μετὰ κατωδεν ἀριστερά ἐκονιζόμενον.*

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ. *Ἦτο σανομοίον μετὰ κατωδεν ἀριστερά*

1. ... <i>λαβὴ</i>	6. <i>καράρι (εταβάρ)</i>	11.
2. ... <i>??</i>	7. <i>φαλαγγεῖ</i>	12.
3. ... <i>βοῖαις</i>	8.	13.
4. ... <i>εφάναι</i>	9.	14.
5.	10.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὸ ἔμφωσεν μέρος τοῦ ὑνίου ὑποτριγυ-
νοῦ... σχήματος καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο ἐν ὅ-
λοις τοῖς εἰδοῖς τῶν χωραφῶν. Ἦσαν ὡσαύτως καὶ μετὰ ταῦτα
ἀριστερά.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ὑπο ὀρθογώνιον

παράλληλων

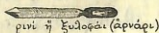
- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; ἐκ ξύλου

συγκλινεῖς καὶ διακλινεῖς καὶ σίδερα.....

- 7) Ἔργαλεία διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.).....

Ἐχρησιμοποιεῖτο ὅλα τὰ ὡραζομένη εἰ-
νήματα ὡς καὶ δυνάμει μαρτυρεῖται

πριόνι

ἀρίδι

ρινὶ ἢ ξυλοφαί (ἀρνάρι)

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... Κυρίως βόες καὶ ἄλλα...

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἐν ; Ἐν μὲν ἔχρησιμοποιοῦντο δύο ζῶα...

9) Διὰ τὸ ζεугάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;

Ἀσφαλῶς καὶ καλὸς ζυγός καὶ καταζυγία εἶναι ὁ ἀριστερὰ εὐνοηζόμενος ζυγός τοῦ οὐδετέρου ἀλεγεινίου.

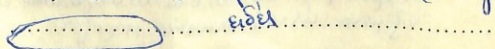
Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύγες, πιζεύλια κλπ.). Ο ζυγός ἦτο κοινόχρηστος μετὰ ἀριστερὰ εὐνοηζόμενον καὶ οὐδετέρου ἀλεγεινίου. Ὁ ἀριστερὰ εὐνοηζόμενος ζυγός τοῦ οὐδετέρου ἀλεγεινίου ἦτο κοινόχρηστος μετὰ ἀριστερὰ εὐνοηζόμενον καὶ οὐδετέρου ἀλεγεινίου.

1. Ἐλεγετο ζυγός τοῦ 2. κατεζυγία τοῦ 3. ἀριστερὰ εὐνοηζόμενον καὶ τοῦ 5. οὐδετέρου ἀλεγεινίου. Αὗται ἦσαν ἀνιμνυαί.

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. Αἱ ζεύλας εἶναι ζεύλας ἀριστερὰ καὶ οὐδετέρου ἀλεγεινίου ἦσαν...

Ἀρχικῶς ζεύλιναι, ζεύλας οὐδετέρου ἀλεγεινίου...

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγόν (πολλαχοῦ : λούρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). Ἐλεγετο κρίκος... εἶχε σχῆμα αἵμα...

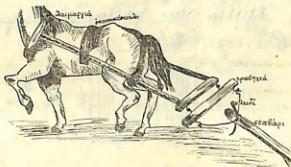

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; Ὀυδένως εἶναι μετὰ ἑνὸς ζώου.

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Ἀναρτῶνται τὰς ζεύξεις τῶν ζεύλων καὶ ἐκωλύονται τὸν λαγὸν τοῦ βοδίου μετὰ τὸν ἀνω ζυγὸν καὶ τοῦ κατωτέρου.

Түсініктемелер (1) нұсқадағы өзгерістермен.

α) Ποῖος ὄργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος); 2) γυναῖκα; 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνθήματα εἰς τὸν τόπον σας? Ὁρῶμεν... συνήκως ὁ ἀνδρὶς ἐδωκότος... ἔτε... ἀρχὴν τοῦ ἀπογευματός. Ἐν... ἀδυναμία αὐτοῦ... ἔρχετο... ἕνα... ἔκ τινος ἀφρέων... τινων τινων.

- β) 1) Περιγράφεται λεπτομερώς, πώς γίνεται το ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ τυβδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) Ἀφήρουν... τὰς αὐραῖας...
 ζῆλας καὶ ἔδενον τοὺς λαμῖους τῶν βοδιῶν μετὰ τῶν ἀνὰ τῆς αὐτῆς καὶ κατὰ τῆς κατώου ἐρωδένετον τῶν ζῆλας.
 2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον... ἡ. ἔμορ...
 νίτται εἰς τὴν... φωτογραφίαν... (2) τῶν βοδιῶν...
 αὐραῖας ἔμορ...
 3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποῦ τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
 τὰ ζῶα κατευθύνει ὁ γεωργὸς μετὰ σχοινί (τρίχια) ἢ ὅμοια ἐρωδένετο εἰς τὰ κέρατα καὶ ἄρχει ἐδενον τὸ ἓνα βοδι τὸ ὅμοιον ἐρίσμετο ὡρὸς τὸ ἄρχειον κέντρο τοῦ χωραγίου. Κατῶιν ἐδενον καὶ τὰ δύο, καὶ τοῦτο διότι κατευθύνοντο καλύτερα τὰ ζῶα.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Παλαιότερον τὸ ὄργωμα ἐγίνετο εἰς τῶν
ἐμὸν α. Μὲ τὰ διηρημένα καὶ τὰ τρα-

ῆ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

μετέρια ἐγίνετο καὶ γίνεται περιφερειακῶς εἰς τὸ
σχῆμα β!

+ τὸ ἐν χρήσει ὄργωμα.

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος, σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σποριῆς, ντάμις, σιασιές, μεσοράδες κ.λ.π.); Ἡ σπορὰ γίνεται εἰς μεγάλας λωρίδας. Τὰς ὁδοὺς ὀνομάζουν οἱ γεωργοὶ ὁδορίαι.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); μετὰ αὐλακίαν; Μὲ αὐλακίαν.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον; Οὐδέποτε. Διότι οὐκ ἔστιν ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ μετὰ σκαπάνην.....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλάγιως, βαθιὰ κλπ. Ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα βαθιὰ καὶ μετὰ τὸ δυνατὸν ἀνοιχτά.....

Two Brown circles.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημοτριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. Παλαιότερα ὅταν τὰ χρυσόχρ. ράβια ἔμειναν ἐν ἀγρὰνάνωσιν ἔγινοντο τέσσαρα ὀργήματα ὑποὶ τὸν μῆνα Φεβρουάριον - Αὐγρίτιον. Μαῖο καὶ Αὔγουστο. Τὰ ὀργήματα ἔγινοντο ὅταν ῥατὰ διὰ τὰ δαυτέκται καλὰ τὸ κῆμα. Ἐλέγοντο δὲ διβόλισματα.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Απαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

Δὲ τὰ κότερα τῶν ἀνδρῶν? ἔχοντο μὲν
 περισσότερα, καὶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς διέτα τρεῖς κατὰ
 τὸ χῆμα, καὶ ἐν τοῖς ποσὶ τὰ νύκτα τοῦ βροχίου.

- 3) 'Επὶ πρὸς αἱ δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσφαρίτου τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρο-
νάπαισιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν αὐτὰρ ἢ ἄλλο δημητριακόν. Τέτω-
ταῖς εὐεργουν τὰ χωράφια εὐεχὺς εἶναι. Ἐν
κοινῇ αὖτε γίνεταί' ἄλλα γὰρ καὶ ἑκείνης γὰρ νὰ εἶναι ἡ ἀσφαρίτης.

- 4) Πόσα όργανάματα γίνονται διά κάθε είδος καλλιέργειας (σίτου, κριθής, άραβοσίτου, ψυχανθών, κηπευτικών ειδών κλπ.) και κατά ποίαν έποχήν: Διατάσσεται πινάκας σύμφωνα ένα όργανο

- 5) Ποία έργαλεία ή σκεύη χρησιμοποιούνται: α) κατά την σποράν.

- 5) Ποία έργαλεία ή σκεύη χρησιμοποιούνται: α) κατά την σποράν.
π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; 1) ἡ Πλοῖα (φούρα)
Εὐκὴν ποδὶ ἐβαλὼν τὸν σπόρον, Σείρει ἄφρη τὴν ποδίαν
Εὐρέμετο ἕνα φλούρι. ρία. ἀνέτ. (Γ.δ. γούρι.)

- 2) Βιτόελα νερά ζύμην 3) Διδάμι διατρέγων 4) Δύο τρωάδες
(ραμνιδία) δια το ταύρομα των τριών 5) χαίματι τριών.

- β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρουτία) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) χρυσά-
μοισιάνται κυρίως τσάφες, μαδράδες καὶ ἡ
τσουχρένα διὰ τὸ πλοῖμα παλαιότερον.

Ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ τὸ διμῆλι, τὸ ὡοῖον ἔφριν
δύο μύτερα διδερὰ, ἅτινα ἐμειψήσαντο ἐπὶ ἑδαφὸς
ἐνδομῆς

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

Παλαιότερα ἐβοηθοῦσαν τὰ μνηστῆρα ὅλα τὰ ἐνύμνια
τέσσαρες οἱ ἀγορεύοντες. Σήμερα οὐκ ἔχουν τὸν ὄργον τοῦ
τραυτέρου βοῦδα πονοῦν ἐπὶ τὸν

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
ρὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου

εἶδους. Διὰ τὰ ὀσπρία οἱ μνηστῆρες διακρίνοντο τὰ
ἐξ ὧρα καὶ ὡοῖου καὶ χυρῆς. Ἡ ὡοῖα ἐγίνετο
καὶ γίνετο ὁτὶν αὐτὰ καὶ. Σήμερα οὐκ ἔχουν
ἐκτελοῦνται καὶ ἐκτελοῦντο ἐπὶ τὴν

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν
ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά. Διὰ τριφύλλι καλλε-
ργήνται ὡοῖου καὶ χυρῆς. Ρόβη καὶ σανόν δὲν

ἐκτελοῦνται σήμερα καὶ ὄχι. Διὰ τὸ ρόβη καὶ τὸ σανόν
ἐχρησιμοποιεῖτο τὰ ὡοῖα καὶ τὰ ρεβένια (χρῆμα ἀδυνατῶν)

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμη-
λων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές)
καὶ ἄλλως. Σήμερα αὐτὰ καὶ ἐκτελοῦνται καὶ ἐκτελο-
νται οἱ παλαιότεροι. Δὲν γίνετο ὡοῖου καὶ χυρῆς
ἢ ὡοῖου καὶ χυρῆς καὶ ὡοῖου καὶ χυρῆς καὶ ὡοῖου καὶ χυρῆς.

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) ὁ θεριστὸς ἐκίνετο
 μέ δρεπάνι.. ὀδοντωτό.. ἀπὸ τῆς γυναικὸς καὶ ..
 ἢ ἑλέει.. ἀπὸ ὀδόντων.. ἀπὸ τοῦ ἀνδρᾶ...

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
 ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ
 σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. *Ναι*.....

*Παράδειγμα... πᾶσι... χρεωματοῦνται... δρε-
 στικά... ἀντιστοιχοῦν μηχαναί.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ..... ΔΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο
 (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
 ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). *Τὰ χόρτα...
 παλαιότερα... ἐκὸς τούτου... με νοσῶν. Σήμερα
 νοσούνται... με ἐδικὰς μηχανάς.*

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
 λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). *Τὰ δρεπα-
 νια καὶ ἑλέει τὰ φώσφα... χρεωματοῦνται... πα-
 λαιότερα... ἦσαν παρόμοια μετὰ τὰ δύο παρὰ τὸ ἀριστε-
 ρὰ ἐκινούμενα*
- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
 γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....
*Τὰ δρεπάνια καὶ ἑλέει... ἔχον παρόμοιες
 ξύλινες λαβὲς... με τὰς ἀντιστοιχοῦς ἀνωτέρω
 εἰκόνας.*

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *Κατασκεύαζον ὡςκαλλιότερα σιδερένιοι. Καίτοι εἰδικὰ ἔργαστάδια τοῦ Βόλου.....*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Διὰ νομάς καὶ τὰ δρέπανα καὶ τὰ ἄλλοια ἐγίνετο ἡ νομή τῶν δημητριακῶν γενικῶς.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *Καὶ ἀνωτέρω φοιτῶντα ἐθερίζοντο. Ἐν ὕψει 20-30 ἐκατοστὰ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους...*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένου) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *Δεν τὰ ἔχον ὡριμένην ἐδικὴν οὐγκασίαν. Αὐτὰ ἐλέγον ὀστάκια.*

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραχίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *Οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀγυαλιές ἀγυαλιές τὰ θερισμένα ὀστάκια.....*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; "Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὗρισκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Παλιὰ λαβὴ π. ἔξωποθετοῦντο μαζί καὶ ἀποτελοῦσαν τὴν ἀγυαλιή. Αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν ἐξωποθετοῦντο καὶ κατείδυνον πρὸς τὸ ἑαδέριστο μέρος.....*

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ... *Αγκαλιές*

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποίον ; *Ε. θερίζουν ἄνδρες
καὶ γυναῖκες. Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ θερισμοῦ
ἐρίνετο χεῖρ καὶ ἐνοστράτευσις ὅλων τῶν μέλων
τοῦ ἐνομοκρίτου. Ἐποχὴ καὶ θερισταὶ ξένοι
ἐφερχόμενοι ἐξ ἡμερῶν Μακεδονίας καὶ Σικαδίας.*

2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι μετ' ἡμερομισθίων (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀπακοπὴν (ξεκαπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή, εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας οὐρολογίαν). *Συνήθως ἐρίνετο π.
ἀμοιβὴ καὶ ἡμερομίσθιον καὶ κατὰ μέρος
καὶ ἀποκοπὴν. Ἡ ἀμοιβὴ ἦτο κατὰ μέρος
καὶ εἶδος καὶ κατὰ τὴν νατοχὴν καὶ εἶδος.
Οἱ ἐρίνετο θερισταὶ ἦτο καὶ παροχὴ φαγητοῦ*

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *Εἰς τὸ ἀριστερὸν
χεῖρ ἐφάρουν ὑπόφυλλον εἰδικόν
γάντια ζύλινά. τὰ ὅποια ἀνέμαζαν βαλα-
μαριές. Οἱ ἄνδρες ἐφάρουν κατ' ὅλην τὴν
διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ εἰδικὰ γάντια
διὰ νὰ μὴ κουράζωνται ἐν τῇ μέσῃ.*

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός; *Ὡδίνετο ἔγινετο ἑναρξίς θερισμοῦ κατὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας τῆς εβδομάδας (Τρίτη - Πέμπτη καὶ Πάμπυ)*

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά. *Ἐτραγουδοῦσαν δια-φορα. δικαστικά, ζωικά, τραγούδια, ἀγνὰ. ἀναγράφονται ἐν ἰδιαίτερον φυτῶν χάρτων. τὸ δασεῖον τῶν ἀποστέλλων συνημμένα.*

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. *Εἰς τὸ τέλος τοῦ χωραφίου ἀφήνουν μέρος*

ἀθήριστο. Αὐτὸ ἐδίδετο σταυροειδῶς. Μετὰ στάχυν αὐτὰ ἑναρξιν σταυρῶν τῶν ὁσίων ἐταυροει-τοῦν ἐν τῇ κορυφῇ τῆς θυροκίτας ὅκον τοῦ σιταρίου. Τὸ ἐναρξιν ἔωλεσαν ἔωι τῶν ὁσίων ἢ ἀθήριστον. Ἐν αὐτοῦ ἐνολίετο

ἓνα φρόσωνο δια νὰ ἔχη τὸ χωράφι τὴν ἐνολίετον χρονία τόσο πολὺ σιτὰρι ὥστε νὰ ὠρεθῇ κατὰ ὅτι τὴν τὸ φυτὸ ζωὸ τὸ βάρος.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύν.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύν. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν; Τὸ ἐσπέρως ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον; *Ἐξ ὁδὸς ἀμέσως.*

ἔγινετο τὸ δεμάτιασμα. τὰς τρεῖς ἐιδιμόν. ἔργαται τὰς ἀναρξιν μένους μωαχλαντοῖδες. τὸ φράτο δεμάτι ἐγίνετο ὄρδιο. Ἐν αὐτῷ ὁ ἔργατης ἔδετε τὸ καυκὸν τὸν ἀνάωδα καὶ

τὸ ἀγεντιμὸ τὸ χρῆσιν με νινέλινα χρῆματα. ἔταξε στοὺς ἔργατες κρασί καὶ μυστόωπο φυτὸ.

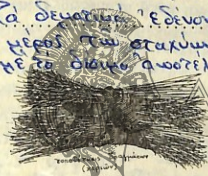
μετά τὰ δερσιμόν τὸ ἀγριεῖο ἔλαβε τραυτὴν
ἐπὶ ὅλους τοὺς δερσιτοὺς, μὲ μοτύωλα - οἷττες
καὶ ἄρδονα φαγὰ καὶ ἡρασι.

- 2) Πῶς ἐγίνετο τὸ δερμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος
τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χειρίες, ἀγκαλιές ; Πῶς
ἔδενοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βε-
λονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέ-
σιμον τῶν δερσιτῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ;
Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέ-
σεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τοὺς στάχους συνένετρενε κόνος τῶν δ' ἐργατῶν
ὁ δὲ οἶος τὰ ἔδαφ' σὲ δερμάσαι. Τὸ δέσιμον
ἐγίνετο μὲ μαλακίαν σιταρίου κερταῖς
οἱ δὲ οἶοι ἐμουσιεῖοντο πρὸ τῆς κρημο-
πανίδου ἔως ἐκμοστειραύραν μέσῃ σὲ
ὠχρὸν νερόν. Τὸ δέσιμον ἐγίνετο μετὰ
χέρια. Τὰ δερμάτια ἔδενοντο μὲ μόχθον
πρὸς τὸ μέσον τῶν σταχυῶν. Δύο χειρίες
μικρὲς μετὰ δόικον ἀποτέλων ἔνα δερμάτιον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δερμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνε-
κεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισιμένου ἀγροῦ ; Πόσα
δερμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Τὰ δερμάτια ἔκεινον ἐπὶ τῶν δέσιμων. Μετὰ
τὸ πέραν τοῦ δερσιμοῦ τὰ συνεένετρεναν
ὡσθλά κατ', τὰ συνεένετρενα στάχια
ἔφρασε νὰ εἶναι δερματίσσερα. Ἡ τρωδέ-
τυσις ἐγίνετο σταυροειδῶς διὰ νὰ μὴ βρέχωνται.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον
σας ; Ἡ καλλιέργεια τῶν πατάτας εἰσῆλθεν
ἐνταῦθα κατὰ τὸ ἔδαφος εἶναι καλλιῶν
πρὸς καλλιέργειάν της.

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. Κατὰ τὰς ἀρχαίας
ἀποφθεῖν γίνεται σπορά τῆς καλατάς.

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν ἀχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. Συνήθως ἡ ἐξαγωγή τῆς καλατάς
γίνεται καὶ ἐγίνετο μὲ τὸ αὐτὸ ἢ διὰ τῆς.
Ὅταν ἡ καλατὴ εἶναι περὶ γίνεται καὶ
μὲ τὸ ἄλλοτε, πρὸς ἀναφυγὴν καὶ ἡμερο-
μίσθον.

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζεται παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. Ἐσυνήθιστο..
ἡ διατροφή τῶν ζώων μὲ κριθὰρι καὶ βίνο;
Τριφύλλι καὶ σανό. Τὸ τριφύλλι καὶ ὀβίος
ξερίζεται μὲ τὴν νοσίδα. Δένεται σὲ δέματα
μετὰ τὴν ξήρανσιν καὶ τοσοδεύονται αὐτὰ
εἰς τὴν ἀνοδὴν. Τὸ βίνο καὶ πρὸς ἀφύων διὰ καρπῶν.
2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ά.). Τὸ σανὸ ἐθερίζον χλωρὸ, μετὰ τὴν νοσίδα.

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Πρὸς ἀναμνησιν τῶν δεσμιῶν σέ...
 χερροὶ δένουν τὰ χόρταν... σέ... ἀμωαλιέ...
 μέ... εἰδω... τὴν... καὶ... καὶ... μέ...
 γόναται. Τὸ καὶ γίνεται μετὰ τῶν γύρων...
 τὸ... μέ... τῶν... διὰ... γὰρ...
 Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλώνισμον. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Συνεκεντρώνοντο τὰ δεμάτια πρὸς ἀλώνισμον.
 εἰς τὰ ἀλώνια τῶν χωριῶν. τὰ ἀλώνια τοῦ
 χωριῶν... ἐρίσκονται... τῶν χωριῶν καὶ
 εἶναι... ἐκείθεν... στρεμμάτων...

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλώνισμον δεμάτια. Εἰς τινος τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σαρῶν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; Ο. Χάρως.

καλεῖται... ἀλώνια. τὰ δεμάτια ἐξωποδεσνῶντο
 εἰς... μνηστικὴν... θεμωνιά... καὶ... τῶν...
 καὶ... μὴν... βρεχόνται. Ἡ θεμωνιά εἶχε σχῆμα πυραμίδος

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλώνισμον τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; Α. Νέμεν. Ὑπῆρχεν τὰ... καὶ... ἀλώνια... τῶν... χωριῶν... εἰς...
 νετο... ὁ χωρισμός... τῶν... καρπῶν... ἀπὸ...
 ἄχυρο...

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; ... τὰ ἀλώνια... κατεσκευάζοντο...
 εἰς... ὁριζήμεν... τοποθεσίαν... ἐξ... τῶν...
 χωριῶν. Ἡ ἀνομασία τῶν τοποθεσιῶν ἔμενε...
 γὰρ πάντα ΑΛΩΝΙΑ.

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὰ ἀλώνια ἦσαν μόνά, ἔχον τόσον χώρον, ὅσους ἐφαρμόζε ὁ καθεὶς χωρικός τὰ καλασμένα ἴδιαν τὰν χώρον ἀλωνισμού.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; Τὸ ἀλώνισμα ἄρχιζε ἀπὸ ἀρχαῖς ἡμερῶν καὶ ἔτελει μετὰ τα μετὰ Αἰγίουτου.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχεδιάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Τὰ ἀλώνια ἦσαν μικρὰ χωματῆνια.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀλωνισμού (π.χ. τοῦ χωματάλωνου)· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων). Ἐμωσαν τὰ χόρτα καὶ νεῖω.

Ἦντο καὶ τὸν χώρον τῶν ἀλωνιῶν με νερό καὶ ἐν συνεχείᾳ με ἕναν μυτινέρι μὲ μεγάλο λίθον ἐκαστοῖσαν τὸ χώμα καὶ γίνον σκληρό.

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασίᾳ τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἀλωνισμού γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; ... Ὁ Ἀλωνισμὸς οὐδέποτε ἄρχιζε ἡμέρα Τρίτη - Πέμπτη ἢ Σάββατο, καὶ ὅτι αἱ ἡμέραι αὗται ἐδαφίζοντο ἢ πρᾶσσονται (ἀποφρεῖται).

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.

Οὐδέποτε ἔχρησάμεθα οὗτον στυλόν. Τὰ στάχνα...
ἐκποδεκτοῦντο μὲ κακίδυναν τὸ κέντρον τοῦ
στυλοῦ

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

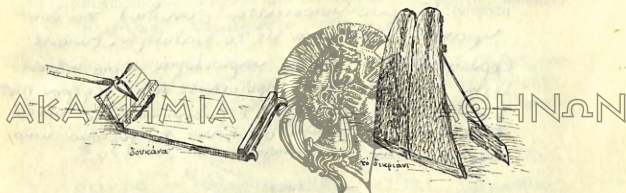
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
νιου ξύλινος στυλός, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγέρας,
στρούλουρας, δοκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἐνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχνα.....

Δὲν ὑπῆρχεν στυλός. Τὸ ἀλώνισμα δὲν ἐγίνε-
το... μὲ τὰ πόδια τῶν βοδῶν, ὡρὰ μὲ...
τῶν δουρῶν, ἢ ὁποῖα καὶ αὐτὰ ἔφερον...
νωτέρω ὡς τὰς ἐξιδιαιρέσεις...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινες τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στυλός εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὴ περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχθυογραφήματα). Τὰ ἴσα
ωφειζέμεντα μινιμὰ, ὀδυρμένα κωμικὰ
ὄμοια τοῦ ἀπαισιότου. Τὰ ἴσα ἔσαν ἱερὰ
ἐπὶ τοῦ ἴσου. Ἐπὶ τοῦ ἴσου ἐκινεῖτο καὶ
ἡ ἀποδομένη δύναμις.

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺ εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὥπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχιδῶν σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένον ζῶων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

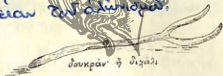
Σημειώσατε, ἔαν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι,
βωλόςυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρια-
κά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνι-
στικὸν μηχάνημα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία,
ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῶων ζευχυνυμένων καί,
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχῶν τούτων; *Αἱ δὲ τὰ ἀλωνιστικὰ
ἐχρησιμοποιεῖτο ἢ ἀνωτέρω (ἀριστερὰ) δουκάνα, ἢ ἐξ ἑξ
κάτωθεν· κατωτέρω· τριγώνια· οἰδωρεῖα, τοῖς ὁμοῖα
ἐξεμαχίζον· πατωρεῖοντα· ἢ ἐν λόγῳ δουκάνῳ ἔχα
δουκῆδες· μήκος $1\frac{1}{2}$ = 2 μέτρα, καὶ πλάτος, 0,80. Τὸν μέτρον.
Μὲ τῶν δουκάνῳ ἀλωνίζοντο ὅλα τὰ δημητριακά. Τῶν
ἐπωρομηθεύοντο ἕως εἰς τοὺς οἰδωροῦρους· ἢ χρῆσις
αὐτῶν· ἔστανον· μέτρα· ἔστανον· ὡς ἑξῆς·...*

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

Ο Ἀλωνισμός ἤρχιζε ἀπὸ τὰς ὡρῖναι
ἡρας μέχρι τὸ βούρα, διότι τὰ σιτάρια
ἦσαν μαλαγμένα καὶ δὲν δυνάμην ἀνάμνη
νὰ ξυραδοῦν. Πολύ ὡρῖν καὶ μαλιστα
πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου γέρνουν, τὸ ξα-
νώμα τοῦ σιταρίου στὸ ἀλὼνι ὁποῦτε ἀλ-
ωνισμός ἤρχιζε μετὰ τὴν 9^{ην} ὡρῖνὴν.

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινες τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): Ἐχρησιμοποιοῦνται... συνίδναι... τὰ δου-
κράνια... ὡσάνομοιο μετὰ τὸ μαλὶνερν... βουκόνι...

Ἐχρησιμοποιοῦνται ξύλα μαλινολοχία, ὡρῖν, ὡρῖν-
λοχὴν τοῦ ἀλωνιστοῦ προέοντος. Ἀστὰ ἔφερον πᾶσι
διχάλια, τὰ μαλινολοχία, Ἐχρησιμοποιοῦνται καὶ
τὸ λυχνίσμα τοῦ ὡρῖντοῦ, καὶ τὸ γυρίσμα κατὰ
τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ.

δουκράν ἢ διχάλι

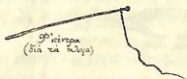
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μετὰ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλὼνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχυν ; ... Μετὰ τὸ δουκράνι... τακτικῶς...

οἱ βοῦδοι τοῦ ἀλωνιστοῦ συνεκέντρουν τὰ
ἡλομαρυνόμενα, στάχυν καὶ ἀνακοδορρίζαν
τὸ σιτάρι; δια... νὰ ἐλθῇ τὸ ἀλὼνιστὸ ζῶον.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει ἐιδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι; ἀλλαχοῦ
φ'κέντρα). Πόσον μήκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

Διὰ τὰ βῆδια ἔχρησιμοποιοῦν βουκέντρα
μήκους 2 μέτρων. Διὰ τὰ ἄλογα τὸ μαλ-
τσίμι ὡσάνομοιο μετὰ τὸν φυλῆτρα ὡς
ἐκινεῖται ἑναὶ δεξιά.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν. Πάντα ἔγινετο τὰ ἀλωνίσματα καὶ εἰς στρώσι. Τὴν ἡμέραν δὲ... γόνον ἕνα... ἀλωνίσματα ἔγινετο.

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν; (Ἐν Κρήτῃ: μάλαμα) Αὐτοὺς ἐκαλοῦντο στάχυα.

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζον: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μετὰ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπάρχον (ἢ ὑπάρχον ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἔν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. κοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνοῦντες καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδία ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν. Συνήθως ἀλωνίζον οἱ ἴδιοι αἱ γεωργοὶ τὰ σιτῶν ἢ ἄλλα βορροῦντα. Ἐνίοτε ἔχρησιμωσαν καὶ εἰδικούς ξένους ἀλωνιστάς. Ἐν τῷ γένει... χερσὶν.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μετὰ ζῶα καὶ μετὰ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπάρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μετὰ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μετὰ ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Οὐδέποτε ἔγινετο ὁ χωρισμὸς τῶν καρπῶν καὶ μετὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐνίοτε ἔγινετο ὁ χωρισμὸς τῶν καρπῶν καὶ μετὰ τὸ κοπάνισμα.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του; Δὲν ἔχρησιμωσαίτο εἰδικὸς κόπανος, ἀλλὰ μεγάλα ξύλα μαλακωμένα καλῶς.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.)... *φακῆς, ρεβιθῶν... Τοῦ κοπάνισμα γίνεται στὴν αὐλὴν τοῦ χωρίου.*

κόπανοι εἰσφορῶν

ξύλο καμπυλωτὸ διὰ τὸ κοπάνισμα μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; *Τὸ κοπάνισμα γίνεται καὶ γίνεται ἀπὸ τὰ πρόσωπα ἐκαστοῦ οἰκογενείας... ὅλη ἡ οἰκογένεια ἐξέρχεται στὸν ἀκρόαριό. καὶ τὴν ἡμέρα τοῦ κοπάνισματός τῶν ἀντικειμένων προϊόντων*

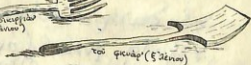
- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ή φωτογραφίες) Τα διηγημα-
τικά υφιστάμενα τα δώδεκα εικονίσματα και μοιούνται
τίθενται. Έως του εδάφους, όπου πρόσθετα μαδαριδι-
κάως και καλινδι το βρεχθέν χωρά. Το καλινδι
γίνεται καλινδι δια του χωρισμού του καλινδι. Ο χωρισμός
του καλινδι γίνεται με λυχνίωμα. Εξ του αέρα

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήση ἀλυσιστικής μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.
Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς). *Χρῆσις ἀλυσιστικής μηχανῆς (μικροκένδρου) ἐγένετο τὸ 1914. Ἀπὸ ἐναλοῦς φορυντὲς ἐκείνη ἐβύρατο με αὐτοκίνητα.*
β'. Λίχνισμα

- 1) Πώς λέγονται οι αλωνισμένοι στάχυες, ετοιμασμένοι διὰ τὸ λίνισμα; (ἐν Αἰτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίνισμα; πῶς λέγεται τοῦτο; (εἰς Κρήτην: θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικριγιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... *Τὸ ἀμυγδαλινὸν οἶταρι συνεκε-
ντρίκτο... με... ἐιδυκὴ... θυάρα, ἡ ὡσαύτῃ ἐτέρῃ
δωρεῦχη. Ἐσῦρει... με... τὰ ἄλογα... ὡσαύτῃ ἐγίνετο
καὶ με... τὰ ζύλινα γυνάρια... καὶ τὸ κατωθεν μαρσο-
λόγι. (ἐκινῶνα μεσσία) καὶ τὸ λαισολοῦν οἶ φερρι...*

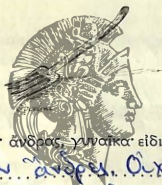

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίκνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἐθίμον τοῦτο... *Τὸ ἀνέμισμα*
σιτᾶρι... συμεντρύνετο... ἐν σάχη... μύνον... ἔωσαν
ἐν αὐτῷ... ἑκαρρύνον... τὸ μαρβολόρι (μάτωθεν
ἐκονιζόμενον θρινάκι). Γίνεται αὐτὸ διὰ νὰ ὡο-
λυχίσουν... ἐὰν ὁ μαρβὸς δὲ εἶναι ἀρμετός ἢ οὐκ.

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... *Τὸ ἀνέμισμα... ἐφάνη*
μὲ τὸ μαρβολόρι (θρινάκι) τὸ ὡοῦσαν
ἐξ ὧ... ωανόμοιον μὲ τὸ μαλινέρι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἀνδρὸς, γυναικᾶ· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;
Κυρίως ἐλίχνειν ἄνδρες. Οὐκί... οὐκί... οὐκί... οὐκί...
ἐρίνεο... καὶ ὡοῦ... γυναικῶν καὶ μαρβόρων...

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύνων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ ;
Τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύνων, ἐλέγοντο
κόμπια... ἢ... σούβλα. Ὁ καρπὸς ἀποχωρίζετο
μὲ δεύτερον ἀλύνισμα, ἢ... στούρισμα... μὲ...
μεγάλα σύλα. Ἐὰν ἦσαν ὀλίγα ἐρρίπτοντο ἐν
ἄλλῳ ἀλύνιστῳ σιτᾶρι διὰ νὰ ἀλυνώθῃ.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλύνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο .Τὰ .χονδρά .τεμάχια .τῶν .σταχυῶν .δω-
 νήν .ἀλύνιστο χωρίζει . Συνήθως τὰ ἔρριπτο
 μέσα εἰς ἄλλο ἀλύνιστο σιτάρι . Ἐὰν εἰς το-
 τελευτῶ ἀλύνι ἔχεναν ἄλλα τὰ ἔμειναν με-
 ξύτα μεγάλα καὶ ἐν συνεχείᾳ τὰ ἐλόχιζον (ἀνέμισον)

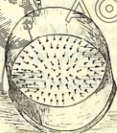
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἀχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρά τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ; ἔρριπτο
 μετ' ὀρεγνόν . ὡς γίνεται εἰς τὴν κατωτέρω
 εἰκονογραφία . Τὸ ὀρεγνόν εἶχε γενικῶς σχῆμα στρογγυ-
 λῶν διαμέτρων 0,80 ἕως 0,90 τοῦ μέτρου . Γυρῶν
 καὶ εἰς ὕψος 0,30 τοῦ μέτρου ἔκλεινετο . καὶ ἀφ' οὗ
 ἔβλετο
 Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

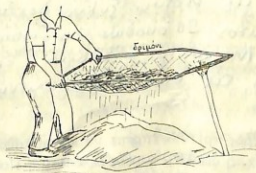
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινον παλαιο δερμάτινον

κόσρος ἢ ἀριλόγος

ὀρεγνόν

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) πρὸς. ἀνομαρτυρίαν.

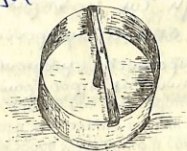
τῶν ξένων ὕλων καὶ κυρίως τῶν χύμας ὕλων
τῶν ἀλώνιστων σταχυῶν ἔχρησιμοποιοῦντο δύο
τῶν γυναικῶν στρογγυλὰ κοδύνα. Ταῦτα
εἶχον βάσιν τοιγχνήν, ἣ ὁμοία ἔφερε πωλλὰ
κεντράς ὡς, διὰ τῶν δυνάμεων... ἠερνοῦσε
μόνον τὸ σιταίρι καὶ χύμα ἔμεινον αἱ ξύμα
ὕλαι (χύμας - σταχυά - ναλαγίες κτ.)

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμός τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ; ὁ καρπὸς ἄρα ἀνιμῇ
ὕτρυνετο εἰς σωρὸν ἔχοντα μέτρον καὶ
ὅλγιον ὅταν ἐπὶ τῇ κορυφῇ καὶ ἀνιμῇ
ἐμψυγέτο τὸ ἴδιον καρφοκορὸν εἰς τὸν σωρὸν
τῶν ὕλων. Ταῦτα ὁ γεωργὸς ἔλαβε
τὸ σῶμα τῶν σταχυῶν.

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή, κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. Μετὰ τὸν ἀλώνισμον ὁ καρπὸς
ἐμέτρετο μὲ ἐδίον ξύλινον δοχεῖον στρογγυλόν
χωρητικότητος 90 ὀκάδων, τὸ ὅμοιον ὀνόμαζον
βιδούρι. Μετὰ τὸ μέτρημα ἐκείνη ἐρέτο
τὸ σιταίρι εἰς τὴν κειραριγένειν ἐκδομένην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλάι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἄλωνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἄλωνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητά του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). Ο. *Λευατεστὴς*
εὐρίωνος *μετὰ τὸν ἀλωναγὸν καὶ τὸ ἀνέμιοχα,*
ἔλαμβανε ἑλὰ τὰ μέτρα διὰ τὰ μὴν ἀπομείων
μέρος τοῦ χωρῶς. Ἡ δεκάτη ἐκιδώριζε τὸ μὲ
τὸ βιδανὶ, τὸ ὀδοῖον ὑπὸ ἀνόχοισιν μὲ τὸ εἶναι
τὸ μενὸν κοῦτλον.

μισκοῦλε

κούπελος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ χυφιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν). *Εἰδίδετο τὸ παπαδιάτικο, τὸ*

ἀγροφυλακιάτικο μὲ τὸ μέτρο τοῦ γενηεῖ,
τοῦ χειρῆτος. Ἡ χυφαιότης τοῦ γενηεῖ
ἔλεγετο κουβελὶ καὶ ὑποκρίετο εἰς 12 ὀκά-
δας. Αὐτὸ ὑπὸ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ παπῶ καὶ
τοῦ ἀγροφύλακος.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας). *Τὸ ἀλωνισμένο σιτάρι συνήθως*

ἐτοποδετάτο εἰς ζύμην ἀμυγᾶρια σχήματος
ὀρθογωνίου παραλληλῶν ειδῶς. Αὐτὰ, εἶχον χωρί-
σματα διὰ τῶν τοποδετέων καλῶς ὑποτόνους

4) Τὸ ἀχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; τὸ ἄχυρον ἀφοθυμῶ...
ῥάνα ἐν ἄχυρῳ, εὐδωσεν δὲ ἐν τῷ
ὑψαυθρον

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοῦ καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;...

Ἐγένετο κατωτέρω διαλογή τῶν καλῶν στα-
χυν. Ἀπὸ τὰ κατὰ αὐτὰ στάχυα ἀγαυοῦσαν
τὰ ἀκαταστάτα στάχυα καὶ ἐκράτους τοὺς μεσάτους. Τὰ
ὑπομεινόμενα τὰ σπόρο ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐκρίθη.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύνων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀνάμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Φυττεῖ μεγάλα ἀνάστη καὶ ἀνάστη γόνον
κατὰ τὴν ἀκουσίαν τῶν πατέρων

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; Ἐγένετο
καὶ γίνεται τὸ ἐσώφαι τῶν Κυριακῶν
τῶν ἀσώφρων καὶ ἐν τῷ σταυροδόχῳ
καὶ συνουσίαι.

2) Πώς λέγεται η φωτιά αυτή; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.)... Την φωτιά του Θεού ονομάζουμε ιερή φωτιά

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ηλικιωμένοι, ποίος άλλος; Τὴν
βυτιά ἀνάπτουν οἱ μεγάλοι, φορεστοχίμενοι
ἀπὸ ψευδία, γυμνὰ καὶ πορτίδια.

2) Ποίος ή ποίοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυρὰν.
Τὰ κλέπτουν; *Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος; Τὸν συλλέγουν τὰ
καρδιά ἀπὸ τὰς οἰκίας τους. Πιότκιους τὰ
μύεστον καὶ ἀπὸ τὰς οἰκίας

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)
Τα υαδιά συγκεντρώνουν έι μεγάλους οφ-
θάλμους σχηματίζοντας προ του τοποδεκτη-
ριου τοποδετών μικρότερη ή μεγαλύτερα
και γρηγορότερα συγκεντρώνουν τα υαδιά

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυρὰν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, ξόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβοι.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα

Συνδυάζει με το υδατικό αυτές τραγουδούν
 δυο τιν νέων και νεανίδων διάφορα τραγούδια. Περ-
 νται διαφορετικά αδούστοι, γυναικίους και
 τρώων αρσεν. Οι νέοι υδατοί έδωσαν
 και οι γυναίκες και χερσών γύρω τους...

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

Τὰ παιδικά του ἄνδρα τὴν θυρὰ εἶναι
καὶ γίνονται ὅταν σταματῇ ἡ βροχὴ. Ἐν
τοῦτο μωρὸν φρενὸς καὶ παιδία, καὶ
ὅτι τὸ διαστήμα τοῦ χρόνου κυριαρχεῖ τὸ
καὶ τὸ ξανάκι.

Τραγούδια τὰ ὅποια ἐτραγουδοῦσαν εἰς τὸν θερισμόν
οἱ θερισταί, ὥς καὶ τραγούδια τὰ ὅποια χορεύουν γύρω
ἀπὸ τῆς φωτιᾶς τοῦ ἀνάβουν κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἀπόκριθ.
οἱ Κάτοικοι Ριζομύλου Μαγνησίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τραγοῦδια τὰ ὁ ποῖα ἐτραγουδοῦσαν εἰς τὸν θεριαμὸν οἱ σημερινὲς
γερόντισσες κατὰ νεανικὴν τῶν ἡλικία

- 1) Θερρίζει ἡ Γιάννω μοναχὴ στήν ἄκρη ἀπὸ τὴν στράτα
παιρνοῦν τοῦρκοι, παίρνοῦν Ῥωμιοὶ καρβάνια κασιβέλων
τὴν Γιάννω καλημέρισαν, τὴν Γιάννω κοροῦδέσαν
ἡδὲκ τυρίζουν πῖσω ὅλοι τοὺς καὶ παίρνουνε τὴν Γιάννω,
νὰ τὴν μαυρίζουν ἥθελαν γύφτισα νὰ τὴν κάμουν.
Ἀπὸ καιρὸ πολὺ καιρὸ πηγαίνει στήν μανούλα τς
διακόνισσα κουρέλιστα φωμάκι τῆς ζητάει.
Ἡ Μάννα τῆς ἡ ἔρημη τὴν Γιάννω δὲν γνωρίζει,
Φωμάκι δίνει καὶ τυρὶ καὶ πῖσω πᾶει νὰ φύγῃ.
καὶ κεῖ ποῦ πᾶει νὰ κρυφθῇ ἡ Γιάννω τὴν φωνάζει.
- Κυροῦλα μου ἡ Γιάννω σου τί ἔγινε ποῦ πᾶει;
- Ποῦ ξέρσ' ἐσὺ καλιόγυφτσα ποῦχω Γιάννω χαμένη;
- Ἐγώμαι μανα μ, ἡ Γιάννω σου, ἔγώμαι ἡ καλὴ σου.
Οἱ δυὸ πους ἀγκαλιάστηκαν καὶ καίγαν ὅλη μέρα.

2)

Βουλγαράκια καὶ ἄλλοι ποῦ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν
Βουλγαράκια ὁρῶντες, ἐπὶ φῆλς κρυφτοῦ
Ἀρσὺν, Ἀρσὺν ὁρῶντες, ἐπὶ φῆλς κρυφτοῦ
Κανένας δὲν τὴν χμῆλαζε ἐλπίδα ἀπὸ τόσους θεριστάδες.
Σιῶφτει νὰ βγάλλῃ δεματιὰ καὶ παιδὶ ἄγδρι φκιάνει
μεσ', στήν ποδιά τῆς τῶρα καὶ πᾶει νὰ τὸ χᾶσῃ.
Μιά πέροικα τὴν λόγιαζε ἀπὸ τὸ φουντολάδι.
- Ποῦ πᾶς Βουλγάρα τὸ παιδὶ ποῦ πᾶς νὰ τὸ πετάξῃς;
ἔγω χω δεκαοντῶ παιδιὰ καὶ ὅλα τὰ λυᾶμαι
κι' ἐσὺ ἔχεις ἓνα μοναχά καὶ πᾶς νὰ τὸ πετάξῃς;

3

Βασίλεφ' ἦλιε μ' γρήγορα
μπεζέρισε ἡ ἐργατιά
θερίζοντας στὰ ξένα.
Βασίλεφ' ἦλιε μ, γρήγορα
μπαγλντισαν μικρά παιδιὰ
νὰ πλαῖν' γιὰ τίς μανούλες.
Βασίλεφ' γρήγορα ἦλιε μου
μπιζέρισαν γερόντισσες
ζυμώνοντας μαίρεθοντας
συνέχεια νυκτὰ μέρα.

- 4) Ἀμῶν τὸν ἥλιο τὸν τηροῦν ποῦπ πάει νά βασιλέψῃ
 κι' ἡ κόρη πῶχει τὸν καημό τὴν θάλασσα ἔγναντεύει.
 Βλέπει καράβια ποῦρχονται, βαρκοῦλες π' ἄρμενίζουν.
 Κι' ὅλους τοὺς ξένους ράταγε ποῦρχονταν ἀπ' τὰ ξένα.
 Μὴν εἶδες μὴν ἐλθόντας τὸν ἀγαπητικό μου
 σέ τί τραπέζ' νάει τρώει φῶμι, σέ τί ταβέρνα πίνει;
 τίνος χερῶν τὸν κερνοῦν καί τ' ὀδικά μου στέκουν;
 τίνος ματῶν τὸν κοιτοῦν καί τ' ὀδικά μου κλαίνε;

- 5) Πᾶν τὰ πουλῶνις στήν βοσιή κι' ἡ κόρη πάει στήν βρύση
 παίρνει κι' ὁ νιός τό ἄλογο νά πάη νά τό ποτίσῃ.
 - Καλημέρά σου λυγερή. - Καλῶς τὸν νιό ὀποῦρθε.
 - Ἡ Μάννα σου κι' ἡ μάννα μου στ' ἐλώνια κουβεντιάζουν,
 γιὰ μᾶς τὰ δυὸ μιλοῦσαν νά μᾶ ἄρραβωνιάσουν.
 Ἡ Κόρη ἀπ' τὴν ἐντροπή καθόλου δέν μιλάει.
 Παίρνει τὴν στάμνα γρήγορα στοῦ σπίτι της γυρίζει.

- 6) Ὁ Πέτρος πάει σὲ τὸν ἁγίον τό θιό νά προσκυνήσῃ.
 Στὸ δρόμο θποιεῖται νὰ πᾶι νά τό προσκυνήσῃ.
 Ὁ Πέτρος τὸν ἁγίον τὸν ἁγίον τὸν ἁγίον τὸν ἁγίον
 χίλιοι πῶμ πηγάσανε μπροστά καί δυὸ χιλιάδες πίσω.
 Ὁ Πέτρος πάει μὲ τὴν μᾶς σ' ἄλλο μαγαζιό.
 Πηγάν' κι' ἡ μάννα τ' ἄλλο μαγαζιό μὲ τὰ μαλιά στὰ χέρια,
 τὸν Πέτρο ἐσυμβούλευε, τὸν Πέτρο συμβουλεύει.
 - Πέτρε μου τὰ τσαπριάκια σου νά μὴν τὰ κουρνιαιτίσης.
 - Μάννα μ' ζουρλή, μάννα μ' τρελλή μάννα μ' ξεμυαλισμένη
 δέν κλαίς, μάννα μου τό μπόι μου δέν κλαίς τὴν λεβεντιά
 μου, κλαίς μάννα μ' τὰ ρούχα μου, τὰ ἔρημα τσαπριάκια.

Πῶς τ' ὀπαθες μᾶρ' ὀρφανή πῶς τ' ὀπαθες καημένη
 τὸν νιό δέν δώσες φιλῆμα τὸν νιό καί μαῦρα μάτια,
 κι' ὁ νιός μας ταξιδεύτηκε πάει μὲ τὰ καράβια.
 Πᾶν τὰ καράβια στοῦ γυαλό κι' ἡ κόρη στέκει στήν ἄκρη,
 ἔχει τὰ μαλλιά της ξέπλεγα τὰ χέρια σταυρωμένα.
 Καραβοκύρη φάναζε καραβοκύρ' φωνάζει.
 - Αὐτόν τὸν νιό π' σᾶς ἔστειλα καλὰ νά τὸν κοιτάτε
 τὸν ἔχει ἡ μάννα τ' μοναχό κι' εἶναι παπαδοπαίδι.

"Αλλο Τραγούδι ,τό οποῖον χορεύουν γύρω ἀπό τήν φωτιά τῶν ἀπόκρεω
οἱ κάτοικοι Ριζομύλου

5)

Τίς μεγάλες ἀποκριές πῆγα ν' ἀγοράσω κρεάς
καί μοῦ δώσαν μιὰ κουκάλα ,μιὰ γαιῶδουρινη κεφάλα.
πέντε μέρες τήνε βράζω ,στίς ὀκτώ τήν κατεβάζω.
Κά καί μοῦρθε ἕνας φόλος ,τῆς γειτόνισσας ὁ σκύλος
καί μ' ἀνοίγει τήν τσουκάλα καί μ' ἀρπάζει τήν κεφάλα.
Δῶ τόν ἔχω κεῖ τόν ἔχω, νά τόν πιάσῃ ἐγώ παντέχω
γιά νά πιάσω πάω τόθ' φίλου, τῆς γειτόνισσας τόν σκύλο
πού μοῦ πῆρε τήν τσουκάλα , τήν γαιῶδουρινή κεφάλα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τραγούδια τὰ ὅποια χορεύονται ἀπὸ τῆς νέας τοῦ χωριοῦ
καὶ τοὺς νέους πῇ στίς φωτιές, τοῦ ἀνάβουν στὰ σταυροδρό-
μια πῇ τὸ βράδυ τῶν ἀποκριῶν.

- I) Στὸ παρακάτω τραγούδι οἱ ἄνδρες ἐπιάνοντο ἀπὸ τῆς ζῆνης
καὶ ἐχόρευον δι' αὐτὸ λέγεται καὶ Ζουναριάτικο.

Παντρεύτηκα κι' ἐγὼ καυμένος πῆρα μιὰ καλὴ γυναῖκα,
τὸ κρασί ποῦ δέν τὸ πίνει κι' ὅπου τῶβρει δέν τ' ἀφίνει.
Πᾶω τὸ βράδυ στὸν ὄντά μου, βρῖσω τὴν φωτιά σβυσμένη
Βρῖσω τὴν φωτιά σβυσμένη τὴν γυναῖκα μ', μεθυσμένη.
- Πῆς μου γυναῖκα μ' τὸν παθὸ σου γὰρ σοῦ πῶ τὸ γιατρικὸ
σου.

- θέλεις ἄνδρα μ' νὰ μὲ γιάνεις στὸ κρασί νερό μὴν βάνεις
μὴν τὸ βάλεις στὸ γυαλί, γιατί ἡ δόξα μ' εἶναι πολλή
μὴν τὸ βάλεις στὸ μπουκάκι μὲ κτυπάει στὸ κεφάλι.
Βάλετο μεσ' τὸ λαγύμι (τοῦ κεφαλι) ὅσο πιῶ κι' ὅσο πομεῖνε

2) Στὰ Ξηλά τὰ παρθεῖνα ἦσαν δυὸ μαῦρα φρύδια
καὶ τὴν αὐτὴν αὐτὴν μαῦρα φρύδια κι' ὅπου γυναικὶς
κι' ἀγνανεύαν τὰ παρθεῖνα τοῦ ἔχονταν τὰ καλλιμάρια.

- Βρέ καλὲ παραβοῦρη πᾶς δίνει τὸ φκιασίδι;
- Πέντε γρόσια τὸνα ἔχειν ἔχ' τὸ πρῶτο κοκκινιάδι
κι' ἄλλα δυὸ ἔχει ἡ πούδρα ποῦ τὴν βάζουνε στὰ μοῦτρα.

- 3) Ἄς πᾶν νὰ δοῦν τὰ μάτια μου πᾶς τὰ περνᾷ ἡ ἀγάπη μου
μὴν ἤθυρε ἄλλον κι' ἀγάπησε καὶ μένα μ' ἀπαράτησε.
- Ποῦτος στόπε περικινούλα μου δέν σ' ἀγαπῶ μικρούλα μου;
'Αν τότε δ' ἦλιος νὰ μὴν βγῇ, τ' ἄστρο νὰ μὴν ξημερωθῇ.
Χῆρα νὰ ἰδῶ τὴν μάνα σου, στὰ μαῦρα τὴν κουνιάδα σου.
Κι' αὐτόν νὰ ἰδῶ στὰ σίδερα, ποῦ μὲ παιδεύει σήμερα.

- 4) Ἐνα δένδρο δυὸ κλωνάρια, κάθονταν δυὸ καλλιμάρια
καὶ μιὰ κόρη παλαιμένη, μέσ' τὸν ἀργαλειὸ ὕφαινε.
- Ὕφαινε κόρη μ' τὰ βελούδα, τὰ μεταξωτά τὰ σοῦρα
Κι' ἂν τὰ ὕφαινε κι' ἂν τὰ σφῆς, ποῖδν θὰ τὰ πρωτοδώσει
- θὰ τὰ δώσω στὸν καλὸ μου, καὶ στὸν ἀγαπητικὸ μου.

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Καίοντι ἀνοικιστικῆς ζύλα καὶ κυρίως
βουρνάρια χύμα, τὰ δασκὰ καὶ τὸ μαγιμο
νάνου μερὰ τοῦ δορυβο. Ἐν ἀνάμει καίοντι
καὶ τροχοὺ ἀμάξιων.

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

Ἀπὸ τῶν ... καίοντων τῶν ... καίοντων ...
οἱ ... χύμα (ἡλικία ἀπὸ 10-18 ἐτῶν) ...
... μερὰ τοῦ δορυβο ... καὶ ...
... χύμα ... τὰ βράδυ τῆς ...
(... καθαρίσ ...) ...
... εἰς τὰ ... , ἐνῶ συρρέει
ὁ κόσμος εἰς τὰ Ἐκεῖ ...
... , ... καὶ ...
... τρυφίδια Τὸ χερί μέχρι
τὰ μεσάνυκτα εἶναι ἀνάστατο ἀπὸ τὰ
... , ἀστῆα , ἀλλοιωμένα . Τὴν
ἑσπέρην ἡμέρα στὴν ἀλατῆα τοῦ χωριοῦ
στῆνουν ... στῶν καὶ ...
... . Συχνῶς ...
... καὶ Αὗτοι
... ὅταν ... ἓνα ...
... .